

การเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนด
นโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย

Proposed guidelines for participation development of public
and non-governmental organizations in the formulation
of Thai education policy

อลงกต คชสาร*, ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ**

Arongkot Khosshasarn*, Piyanart Boonmepipit**

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง*

Muban Chombueng Rajabhat University*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของไทย 2. สร้างการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของไทย และ 3. ยืนยันการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของไทย เป็นระเบียบวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ทั้งรัฐและเอกชนจากทั่วประเทศ จำนวน 425 คน ด้วยกระบวนการเลือกหลายขั้นตอนเครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงรายข้อ 0.6-1.0 มีความเชื่อมั่น 0.994 สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ Factor Analysis ด้วยวิธี Exploratory Factor Analysis (EFA) และยืนยันการเสนอแนวทางด้วยสถิติ Confirmatory Factor Analysis (CFA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติ พบว่าประกอบด้วย 1.1) การร่างนโยบาย พบว่า มาจากข้าราชการประจำ กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่ขึ้นอยู่กับระบบการเมือง มีระยะเวลาในการจัดทำน้อยมาก จัดทำในรูป “คณะทำงาน” ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล โดยผู้แทนแต่ละหน่วยงานจากภาครัฐ เป็นผู้ให้ข้อมูล สภาพปัญหาและความต้องการ มาจัดทำร่างนโยบาย 1.2) การอนุมัตินโยบาย โดยใช้มติคณะรัฐมนตรี ที่ตัดสินใจร่วมกัน 1.3) การขับเคลื่อนนโยบาย โดยแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ผลักดันนโยบาย 1.4) การปฏิบัติตามนโยบาย ใช้วิธีออกกฎหมายให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ทั้งระดับประเทศ จังหวัด และสถานศึกษา และสภาพปัจจุบันจากการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า อยู่ในระดับมาก

2. การเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของไทย โดยวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงสำรวจ ได้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมด้านวิชาการและวิจัย 3) การมีส่วนร่วมด้านการรับรู้และเห็นชอบ 4) การมีส่วนร่วมการปฏิบัติตามนโยบาย 5) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบาย โดยค่าน้ำหนักตัวแปรองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.630–0.727, ค่าความแปรปรวนของตัวแปร = 66.284, ค่าร้อยละของความแปรปรวน = 39.319, ค่าร้อยละ ของความแปรปรวนสะสม = 51.792

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) พบว่า องค์ประกอบของการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของไทย โดยตรวจสอบจากค่าสถิติค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ = 1.239, $df=52$ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.115 โมเดลตามสมมุติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\beta = 0$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนได้ค่า GFI=0.982, AGFI=0.952, TLI = 0.992, NFI=0.982, CFI=0.997 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.95 ค่าดัชนีในกลุ่มค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า โดยได้ค่า SRMR = 0.0342 RMR = 0.038 RMSEA=0.024 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การกำหนดนโยบาย, หน่วยงานภาครัฐ, หน่วยงานภาคเอกชน

Abstract

The objectives of this research were to 1) Synthesize the current engagement practices for educational policy formulation in Thailand 2) Construct a participation model of public and non-governmental organizations in the formulation of Thai educational policy and 3) Confirm a participation model of public and non-governmental organizations in the formulation of Thai educational policy. This research applied mixed methods research. The sampling size (Respondents) are educational persons of 425 Informants, representing 85% from educational agencies across the country. The research instrument used a questionnaire with a 5-rating scale, and the results of validity between 0.6 – 1.0 and Cronbach's Alpha shown reliability at 0.994. The statistics were mean, percentage, standard deviation, skewness, kurtosis and factor analysis; Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA).

The research findings found

1) A current practice in formulating an educational policy were 1. 1) Drafting an educational policy from government officials in various ministries, Departments, and Bureau units that depends on the political system, which drafting in a short time period. It created and prepared by forming a “working group” which assigned by the government and representatives of government agencies as key informants to provide inputs for instance problems and need in order to prepare a draft policy 1. 2) Policy approval that applied a Cabinet resolution as a mechanism to mutually make a decision on policy drafting. 1. 3) Policy driven, this process will be appointed a committee of policy advocacy 1. 4) Policy Implementation, it applied a mechanism as an issue a legislation that allows all agencies to participation and practice in policy engagement both national and provincial level and educational institution

2. The participation model of public and non-governmental organizations in the formulation of Thai educational policy were analyzed by the factor analysis i.e., (EFA) constructed results of 5 factors were: 1) Participation in addressing the need and analysis 2) Participation in academic and research 3) Participation in perceptive agree 4)

Participation in policy compliance 5) Participation in policy advocacy. They had factor loading between 0.630-0.727, eigenvalues=66.284, percentage of variance=39.319, the cumulative % Variance=51.792 3) CFA concluded the participation model were examined by relative Chi-Square=1.239, df=52, it had a statistic significant at 0.115. The hypothetical model was consistency with the empirical data ($\beta=0$) at the 0.05-statistically significant level. Concordance indexes found GFI=0.982, AGFI=0.952, TLI=0.992, NFI=0.982, CFI=0.997, greater than 0.95. Estimation error indexes: SRMR=0.0342, RMR=0.038, RMSEA=0.024, are less than 0.05.

Keyword: Participation, Policy Making, Public, Private Sector Organizations

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) กำหนดแนวทางในการพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ รวมถึงบูรณาการวิถีชีวิตของประชากรไทยให้ดำรงอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้เหมาะสมและต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ซึ่งการปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560, 1-3) ได้ระบุสาระสำคัญด้านการศึกษา ที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญเชื่อมโยงในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศและปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ทลายความสามารถของภาครัฐในการแก้ปัญหา และการพัฒนาประเทศ (National Development) ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2565-2570) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2564, ออนไลน์) ได้วางแผนเพื่อก้าวไปสู่อนาคตร่วมกันได้อย่างมั่นคง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในโลกอย่างรอบด้าน โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาบนพื้นฐานของหลักการแนวคิดที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิด Resilience เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGs) และโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) เพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนา คือการ “พลิกโฉม” ประเทศไทย สู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยมีเป้าหมายหลัก 5 ประการ ซึ่งสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2563, ธันวาคม 28, ออนไลน์) ได้เสนอว่า เพื่อให้ ‘นโยบายการศึกษา’ หลังได้รัฐบาลใหม่จะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ภาคนโยบายจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการกำหนดและดำเนินนโยบาย ซึ่งที่ผ่านมา การดำเนินนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทยขาดเสถียรภาพอย่างมาก ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจาก การเปลี่ยนรัฐบาลและรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการบ่อยครั้ง ดร.สมเกียรติ แนะนำให้มุมมองว่า “เพราะในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีรัฐมนตรีกระทรวงศึกษามากกว่า 21 คน ซึ่งทำให้นโยบายเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา และเนื่องจากระยะเวลาดำรงตำแหน่งเฉลี่ยต่ำกว่า 1 ปี รัฐมนตรีส่วนใหญ่จึงมักจะเลือกใช้นโยบายที่หวังผลระยะสั้น (Quick win) โดยดำเนินโครงการต่าง ๆ มากกว่าจะปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินนโยบายสะดุดก่อนเห็นผล รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการควรได้รับโอกาสให้ทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาสั้นเพียงพอที่จะเห็นผลการดำเนินนโยบายใดนโยบายหนึ่ง” และนอกจากปัญหาเรื่องการขาดเสถียรภาพ นโยบายและมาตรการต่าง ๆ

จากหลายรัฐบาลมักถูกกำหนดขึ้นโดยไม่มีการศึกษาข้อมูลทางวิชาการและขาดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อประเมินผลว่านโยบายใดได้ผล ในการยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น เพื่อเพิ่มคุณภาพของนโยบาย ภาคนโยบายจึงควรหันมาใช้หลักฐานการวิจัยและการปฏิบัติจริงเป็นฐานในการกำหนดนโยบาย รวมถึงยึดหลักการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากร่วมคิดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาคนโยบายควรร่วมทำงานกับหน่วยงานปฏิบัติการ ด้วยการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปให้ผู้ที่อยู่ใกล้ปัญหา หรือ ‘หน้างาน’ เช่น เขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาการศึกษาได้อย่างรวดเร็วและเบ็ดเสร็จในพื้นที่ ดังนั้น ปัญหาการมีส่วนร่วมของเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของรัฐ ไม่ชัดเจนและไม่เป็นรูปธรรม ที่ผ่านมานโยบายด้านการศึกษา จะกำหนดโดยภาครัฐเป็นหลัก การมีส่วนร่วมของเอกชนยังไม่ชัดเจน จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในเรื่อง “การเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย” เพื่อนำผลการวิจัยเสนอเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาของไทย ที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดทิศทางและแนวปฏิบัติในการพัฒนาการศึกษาของไทย ตลอดจนเสนอการพัฒนาการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย ที่จะส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียน มีพัฒนาการ เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าของนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย
2. เพื่อสร้างการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย และ
3. เพื่อยืนยันการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสาร ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง เพื่อทราบสภาพปัจจุบันและแนวปฏิบัติในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย และความต้องการพัฒนาในอนาคต และสังเคราะห์ตัวแปรในการวิจัยได้ จำนวน 130 ตัวแปร

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยนำ ตัวแปรที่สังเคราะห์ได้ 130 ตัวแปรจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อรวบรวมข้อมูล ตอบข้อสมมุติฐานของการวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน ในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 130 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้แสดงข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สังเคราะห์ตัวแปรการมีส่วนร่วม ได้จำนวน 130 ตัวแปร

2. นำ 130 ตัวแปร มาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิด มาตรการส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อทราบสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมภาครัฐและเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย

3. นำแบบสอบถามตรวจสอบความตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content Validity) โครงสร้าง (structure) และความเป็นปรนัย (Objectivity) โดยให้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีข้อคำถามที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 96 ข้อ ส่วนข้อที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ผู้วิจัยทำการตัดทิ้งไป

4. นำแบบสอบถามจากข้อ 3 ไปทำการทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู รวมถึงบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้ มีค่าความเชื่อมั่นที่ (reliability) ที่ Alpha 0.994 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามที่เก็บได้จาก google form ได้จำนวน 425 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.00

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Analysis) แบบองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อหาจำนวนองค์ประกอบที่มีอิทธิพล ด้วยวิธีของ ไกเซอร์ (Kaiser) และสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis) และคงเก็บตัวแปรเฉพาะตัวแปรที่มีค่า loading ที่มีค่ามากกว่า 0.60 เพื่อให้ได้ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายฯ มากที่สุด

3. วิเคราะห์เชิงยืนยันการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ (r) ในแต่ละตัวแปร โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.1 ยืนยันด้วยวิธีความกลมกลืนของโมเดลในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) ประกอบด้วย 1) สัดส่วนค่าสถิติไคสแควร์/ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (χ^2/DF) ที่เกณฑ์กำหนดไว้น้อยกว่า 2 (< 2) 2) Root Mean Residual (RMR) ที่เกณฑ์กำหนดไว้มีค่าใกล้เคียงศูนย์ 3) Goodness of Fit Index (GFI) ที่เกณฑ์กำหนดไว้มากกว่า 0.95 4) Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) ที่เกณฑ์กำหนดไว้มากกว่า 0.95 5) Normed Fit Index (NFI) ที่เกณฑ์กำหนดไว้มากกว่า 0.95 6) Comparative Fit Index (CFI) ที่เกณฑ์กำหนดไว้มากกว่า 0.95 7) Root Mean Square Error Approximation (RMSEA) ที่เกณฑ์กำหนดไว้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 (≤ 0.05)

3.2 วิเคราะห์ตรวจสอบความตรง (Validity) ในแต่ละองค์ประกอบของโมเดล “การเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้าน

การศึกษาของประเทศไทย” โดยพิจารณาความกลมกลืนของผลลัพธ์ (Component Fit Measure) ใน ส่วนของโมเดลการวัด (Measurement Mode) พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) และค่าสถิติที่สำคัญทางสถิติ เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กร ภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนด นโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย

1.1 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

1.1.1 สภาพปัจจุบันในการร่างนโยบาย การริเริ่มนโยบายด้านการศึกษาและการพัฒนา นโยบายฯ รวมถึงโครงการการศึกษาต่าง ๆ จะมีการเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัตินโยบาย มัก ริเริ่มความคิดในการกำหนดนโยบาย มาจากข้าราชการประจำ กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ หรือมาจาก ความร่วมมือกันระหว่างรัฐมนตรีกับข้าราชการประจำ ดังนั้นการจัดทำนโยบายด้านการศึกษาของชาติ เป็นแบบ “บนสู่ล่าง” (Top-down approach) เพื่อนำนโยบายการศึกษาที่กำหนดจากหน่วยงานไป ปฏิบัติสู่ระดับล่าง ทั้งนี้ ในการตัดสินใจนโยบาย จะขึ้นอยู่กับระบบการเมือง ซึ่งจะมีการจัดทำนโยบายของ รัฐบาล ที่จะแถลงต่อรัฐสภา แต่มีระยะเวลาในการจัดทำที่สั้นมาก และองค์กรที่จัดทำนโยบายอยู่ใน รูปแบบ “คณะทำงาน” หรือ “คณะกรรมการชุดย่อย” ที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐบาลนั่นเอง ซึ่ง องค์ประกอบของคณะทำงานนั้น จะขึ้นอยู่กับการแต่งตั้งจากรัฐบาล และมีผู้แทนของแต่ละหน่วยงานจาก ภาครัฐ รับผิดชอบในด้านการเสนอแนะนโยบายของประเทศ กล่าวคือ องค์กร “สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ร่วมอยู่ด้วย ซึ่งในอดีต การจัดทำนโยบายการศึกษาที่ผ่านมาของ คณะทำงานชุดนี้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจะเป็นหน่วยงานหลัก โดยจะขอข้อมูลที่ชี้ถึงสภาพปัญหา และความต้องการจากหน่วยงานต่างๆ มาประกอบการจัดทำนโยบายและการพัฒนาหน่วยงานต่างๆ ซึ่ง คณะผู้จัดทำนโยบาย จะประมวลข้อมูลเพียงเท่านั้น และจัดทำร่างนโยบายเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อ ตัดสินใจก่อนแถลงต่อรัฐสภา อย่างไรก็ตาม หน่วยงาน “สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ” มิได้ มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดทำนโยบายการศึกษาโดยตรง ซึ่งตรงข้ามกับ พระราชบัญญัติที่ระบุ หน้าที่ ต้องเป็นผู้เสนอแนะนโยบายต่อคณะรัฐมนตรีโดยตรง ดังเช่น สำนักคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ก็ได้เสนอข้อมูลเฉพาะด้านของ สภาพปัญหา อุปสรรคของการจัด การศึกษา และเสนอแนะนโยบายและผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมาเท่านั้น

1.1.2 สภาพปัจจุบันในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาของไทย ในการร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาค ประชาชน มีรูปแบบการมีส่วนร่วมอยู่ 3 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย 1.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมระดับ สถานศึกษา 1.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด และ 1.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมระดับชาติ

1.1.3 สภาพปัจจุบันในการอนุมัตินโยบาย ส่วนกระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี ถือเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเข้าสู่วาระนโยบาย และเป็นกระบวนการขั้นตอนสุดท้ายของการเข้าสู่วาระ นโยบาย เรียกว่า “วาระการตัดสินใจ” (Decision Agenda) ตามกระบวนการเข้าสู่วาระนโยบายของไทย นั้น (ที่ออกโดยฝ่ายบริหาร) ในขั้นตอนสุดท้ายจะเป็นการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี ซึ่งผลของการประชุม จะออกมาในรูปของมติคณะรัฐมนตรี อันเป็นผลของการตัดสินใจร่วมกันของคณะรัฐมนตรีในการบริหาร

ราชการแผ่นดินในเรื่องต่างๆ ตามที่กำหนด เช่น มิติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการอนุมัติร่างกฎหมาย การอนุมัติโครงการ การอนุมัติงบประมาณการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ การกำหนดระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอนต่างๆ เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย จากการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.113)

2. สร้างการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยสถิติ EFA หาตัวแปรองค์ประกอบตามวิธีของ ไกเซอร์ (Kaiser) ดังนี้

1. สกัดปัจจัยตัวแปรโดยใช้วิธีสกัดปัจจัย แบบ (Principal Component Analysis) และหมุนแกนแบบแวนิแมกซ์ (Varimax Rotation)

2. กำหนดองค์ประกอบใช้เกณฑ์ค่า Eigenvalues ที่มากกว่า 1 ขึ้นไป

3. กำหนดค่าตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบ โดยใช้เกณฑ์ค่า ตัวแปรที่มีค่า factor loading ที่มากกว่า 0.63 ขึ้นไป ซึ่งเป็นตัวแปรปัจจัยที่ต้องการ

4. กำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมฯ ตามกลุ่ม Factor Loading ที่แสดงค่า โดยกำหนดตัวแปรที่รวมกลุ่มที่มากกว่า 3 ตัวแปรขึ้นไป และตั้งองค์ประกอบใหม่ (Factor) ซึ่งผลการหาค่าน้ำหนักตัวแปร (Factor Loading) ลดจำนวนตัวแปรเหลือ 16 ตัวแปร 5 องค์ประกอบ โดยมีค่าความแปรปรวน (Eigenvalues) เท่ากับ 66.284 และมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent Of Variance) เท่ากับ 39.319 แสดงว่า ทั้ง 5 องค์ประกอบนั้น เป็น ตัวแปรที่ร่วมบรรยายอยู่ในเกณฑ์ ดี กล่าวคือ ค่าความแปรปรวน (Eigenvalues) เกินร้อยละ 60 ดังปรากฏตามตารางผล การวิเคราะห์ค่า Initial และ Extraction ของตัวแปรดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก

Component Loadings	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared		
	องค์ประกอบ ของตัวแปร สะสมร้อยละ (Eigenvalues) (Cumulative%)	ร้อยละ ร้อยละ (% of Variance)	สะสมร้อยละ (Cumulative %)	องค์ประกอบ ของตัวแปร ร้อยละ (Eigenvalues) (% of Variance)	ร้อยละ (% of Variance)	
1	37.747	39.319	39.319	13.260*	13.812	13.812
2	4.906	5.111	44.430	10.721*	11.168	24.980
3	2.649	2.759	47.189	10.400*	10.834	35.813
4	2.375	2.474	49.664	9.583*	9.982	45.795
5	2.044	2.129	51.792	5.757*	5.997	51.792
6	1.701	1.772	53.564			
15	1.053	1.097	65.206			
16	1.035	1.078	66.284			

หมายเหตุ * องค์ประกอบที่มีจำนวนตัวแปร ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.63 ขึ้นไป

จากตารางที่ 1 พบว่าจำนวนขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมๆ ที่มีค่าไอเก็น มากกว่า 1 จำนวน 16 องค์ประกอบ เมื่อทำการหมุนแกน Varimax แล้ว สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดร้อยละ 66.284 ซึ่งเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.63 ขึ้นไป มีค่าไอเก็น (eigenvalues) มากกว่า 1 และมีตัวแปรอธิบายองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป พบว่ามีอยู่ 5 องค์ประกอบ ตามคุณสมบัติที่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนดไว้ คือ องค์ประกอบที่ 1-5 เมื่อหมุนแกน Varimax องค์ประกอบที่ 1 มีค่าไอเก็นสูงสุด เท่ากับ 13.260 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ 13.812 องค์ประกอบที่ 2 มีค่าไอเก็นสูงสุด เท่ากับ 10.721 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ 11.168 องค์ประกอบที่ 3 มีค่าไอเก็นสูงสุด เท่ากับ 10.400 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ 10.834 องค์ประกอบที่ 4 มีค่าไอเก็นสูงสุด เท่ากับ 9.583 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ 9.982 องค์ประกอบที่ 5 มีค่าไอเก็นสูงสุด เท่ากับ 9.757 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ 5.997 เห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 5 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมด เท่ากับ 51.792 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ (องค์ประกอบที่ดี ควรอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้อย่างน้อยที่สุดร้อยละ 50)

จากผลการวิเคราะห์น้ำหนักองค์ประกอบและตัวแปรภายหลังจากการหมุนแกนในแต่ละตัวแปร พบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมๆ ขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบาย ด้านการศึกษาของประเทศไทย ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ดังตารางที่ 2 (ตาราง องค์ประกอบการมีส่วนร่วมๆ) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์น้ำหนักองค์ประกอบและตัวแปร

ลำดับ	องค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ข้อคำถาม	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading)
1	องค์ประกอบที่ 1 (F ₁)	4	Q ₆ Q ₁₁ Q ₃ และ Q ₇	0.679 - 0.727
2	องค์ประกอบที่ 2 (F ₂)	3	Q _{9 1} Q _{9 2} และ Q ₈	0.640 - 0.659
3	องค์ประกอบที่ 3 (F ₃)	3	Q ₄ Q ₁₂ และ Q ₇₆	0.661 - 0.718
4	องค์ประกอบที่ 4 (F ₄)	3	Q _{9 3} Q _{9 4} และ Q ₉₅	0.638 - 0.678
5	องค์ประกอบที่ 5 (F ₅)	3	Q ₂ Q ₄₅ และ Q ₄₆	0.630 - 0.681
รวม		16		0.630 - 0.727

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมฯ มีจำนวน 5 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่ 1 นั้น มีจำนวนตัวแปรที่สามารถอธิบายองค์ประกอบได้ 4 ตัวแปรย่อย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.679 - 0.727 องค์ประกอบที่ 2 มี 3 ตัวแปรที่สามารถอธิบายองค์ประกอบได้ 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.640 - 0.659 องค์ประกอบถัดมา คือ องค์ประกอบที่ 3 ถึง 5 นั้น มีจำนวนตัวแปรที่สามารถอธิบายองค์ประกอบได้อย่างละ 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบคือ 0.661 - 0.718 องค์ประกอบที่ 4 คือ 0.638 - 0.676 และองค์ประกอบที่ 5 คือ 0.630 - 0.681 เพื่อความสะดวกในการเรียกชื่อองค์ประกอบที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นั้น ผู้วิจัยได้เทียบเคียงแต่ละกลุ่มตัวแปรย่อยขององค์ประกอบที่สกัดได้กับ ตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชน (Eight Rungs on a Ladder of Citizen Participation) เซอร์รี่ อาร์นสไตน์ Sherry R. Arnstein (1969, 21) คือ ตัวแบบที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ ค.ศ. 1969 และได้จำแนกบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมืองไว้ 8 ขั้นบันได ซึ่งในระดับขั้นบันไดที่ 6-8 ที่อยู่ในระดับสูงที่สุดนั้น แสดงถึง อำนาจที่ประชาชนได้รับและมีส่วนในการตัดสินใจด้านนโยบาย ในส่วนขั้นบันไดที่ 3-5 นั้น คือ Tokenism กล่าวคือ ประชาชนได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูล แต่ประชาชนยังไม่มีอำนาจในการร่วมตัดสินใจในขั้นตอนนี้ ส่วนขั้นบันไดที่ 1 - 2 นั้น ประชาชนยังไม่มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้ ตัวแบบดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในระดับเป็นภาคีหุ้นส่วน หรือ (Partnership) จึงจะเป็นขั้นเริ่มต้นในบทบาทและอำนาจที่ประชาชนจะได้รับอย่างแท้จริง (อรทัย ก๊กผล, 2552, 18-20)

องค์ประกอบด้านที่ 1 มีตัวแปรย่อยจำนวน 4 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่าง 0.679 - 0.727 โดยมีค่าความแปรปรวน (eigenvalues) เท่ากับ 13.260 และมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 13.812 แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ตัวแปรนั้น เป็นตัวแปรที่ร่วมบรรยายองค์ประกอบที่ 1 ได้ดีที่สุด และสามารถอธิบายความแปรปรวนของกิจกรรมร้อยละ 13.812 องค์ประกอบนี้ ตั้งชื่อใหม่ว่า “การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการ” หรือ (Participation in addressing the need and analysis) โดยเทียบเคียงชื่อใหม่กับบันไดขั้นที่ 3 และ 4 คือการให้ข้อมูล

และรับฟังข้อมูล (Informing & Consultation) มีลักษณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแต่ไม่ได้เปิดโอกาสให้สงสัยและซักถามได้ มีลักษณะคล้ายกับประชาสัมพันธ์ ไม่ได้เปิดโอกาสให้มีการเสวนาระหว่างกัน ส่วนการรับฟังความคิดเห็น (Consultation) นั้น มีลักษณะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเชิงนิเทศงาน ซึ่งประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ แต่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจซึ่งผู้กำหนดนโยบายจะคอยรับฟังแต่จะปฏิบัติตามที่เสนอเป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ดังนั้น ชื่อใหม่ขององค์ประกอบด้านที่ 1 คือ “การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการ (Participation in addressing the need and analysis)” ประกอบด้วย (Q₆), (Q₁₁), (Q₃), (Q₇) ตามลำดับ

องค์ประกอบด้านที่ 2 มีตัวแปรย่อยจำนวน 3 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่าง 0.640 – 0.659 โดยมีค่าความแปรปรวน (eigenvalues) เท่ากับ 10.721 และมีค่าร้อยละ ของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 11.168 แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ตัวแปรนั้น เป็นตัวแปรที่ร่วมบรรยายองค์ประกอบที่ 2 ดีรองลงมา และสามารถอธิบายความแปรปรวนของกิจกรรมได้ร้อยละ 11.168 องค์ประกอบนี้ ตั้งชื่อใหม่ว่า “การมีส่วนร่วมด้านวิชาการและวิจัย” หรือ Participation in academic and research โดยเทียบเคียงชื่อใหม่กับบันไดขั้นที่ 5 คือการปรึกษาหารือ (Placation) เซอร์รี่ อาร์นสไตน์ Sherry R. Arnstein (1969, 21) อธิบายว่า การปรึกษาหารือ มีลักษณะที่หน่วยงานภาครัฐ มีที่ท่าคล้อยตามประชาชน มีการกระตือรือร้นเห็นตาม ข้อเสนอแนะของประชาชน แต่ในส่วนลึก มิได้เห็นด้วยกับข้อเสนอของประชาชน เนื่องจากแนวคิดเป้าหมายอาจไม่ตรงกันกับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งในองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ดังนั้น ชื่อใหม่ขององค์ประกอบด้านที่ 2 คือ “การมีส่วนร่วมด้านวิชาการและวิจัย” (Participation in academic and research) ประกอบด้วย (Q₉₁), (Q₉₂), (Q₈), ตามลำดับ

องค์ประกอบด้านที่ 3 มีตัวแปรย่อยจำนวน 3 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่าง 0.661 – 0.718 โดยมีค่าความแปรปรวน (eigenvalues) เท่ากับ 10.400 และมีค่าร้อยละ ของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 10.834 แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ตัวแปรนั้น เป็นตัวแปรที่ร่วมบรรยายองค์ประกอบที่ 3 ดีรองตามลำดับ และสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมร้อยละ 10.834 องค์ประกอบนี้ ตั้งชื่อใหม่ว่า “การมีส่วนร่วมด้านการรับรู้และเห็นชอบ” หรือ (Participation in perceptive agree) โดยเทียบเคียงชื่อใหม่กับบันไดขั้นที่ 7 คือ มอบหมายอำนาจ (Delegated Power) โดยที่มีมีลักษณะที่หน่วยงานภาครัฐมอบอำนาจหน้าที่ให้ประชาชน ปฏิบัติงานร่วมกัน มีอำนาจหน้าที่เท่ากับผู้มีอำนาจคนอื่นๆ และมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและสามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ดังนั้น ชื่อใหม่ขององค์ประกอบด้านที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมด้านการรับรู้และเห็นชอบ (Participation in perceptive agree) ประกอบด้วย (Q₄), (Q₁₂), (Q₇₆)

องค์ประกอบด้านที่ 4 มีตัวแปรย่อยจำนวน 3 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่าง 0.638 – 0.678 โดยมีค่าความแปรปรวน (eigenvalues) เท่ากับ 9.583 และมีค่าร้อยละ ของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 9.982 แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ตัวแปรนั้น เป็นตัวแปรที่ร่วมบรรยายองค์ประกอบที่ 4 ดีรองเรียงตามลำดับจากองค์ประกอบที่ 3 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมร้อยละ 9.982 องค์ประกอบนี้ ตั้งชื่อใหม่ว่า “การมีส่วนร่วมการปฏิบัติตามนโยบาย” หรือ (Participation in policy compliance) โดยเทียบเคียงชื่อใหม่กับบันไดขั้นที่ 8. อำนาจพลเมือง (Citizen Control) คือ ลักษณะที่หน่วยงานภาครัฐ เปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมใน

การกำหนดนโยบายมาน้อยเพียงใดนั้น หรือมอบอำนาจการมีส่วนร่วมเท่าใด ขึ้นอยู่กับการพัฒนาระดับ การมีส่วนร่วมจากน้อยไปหามากที่สุด ตามขั้นบันได 8 ขั้นของการมีส่วนร่วมของพลเมืองของเชอร์รี่ อาร์ นสไตน์ (Sherry R. Arnstein) ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 ดังนั้น ชื่อใหม่ขององค์ประกอบด้านที่ 4 คือ การมีส่วนร่วมการปฏิบัติตามนโยบาย (Participation in policy compliance) ประกอบด้วย (Q₉₃), (Q₉₄), (Q₉₅), ตามลำดับ

องค์ประกอบด้านที่ 5 มีตัวแปรย่อยจำนวน 3 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่าง 0.630 – 0.681 โดยมีค่าความแปรปรวน (eigenvalues) เท่ากับ 5.757 และมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 5.997 แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ตัวแปรนั้น เป็นตัวแปรที่ ร่วมบรรยายองค์ประกอบที่ 5 ตรงเรียงตามลำดับจากองค์ประกอบที่ 4 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของกิจกรรมได้ร้อยละ 5.997 องค์ประกอบนี้ ตั้งชื่อใหม่ว่า “การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบาย” หรือ (Participation in policy advocacy) โดยเทียบเคียงชื่อใหม่กับบันไดขั้นที่ 6 การเป็นหุ้นส่วน (Partnership) มีลักษณะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ คล้ายกับการดำเนินงานในลักษณะหุ้นส่วนร่วมกัน ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 5 ดังนั้น ชื่อใหม่ของ องค์ประกอบด้านที่ 5 คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบาย (Participation in policy advocacy) ประกอบด้วย (Q₂), (Q₄₅), (Q₄₆) ตามลำดับ

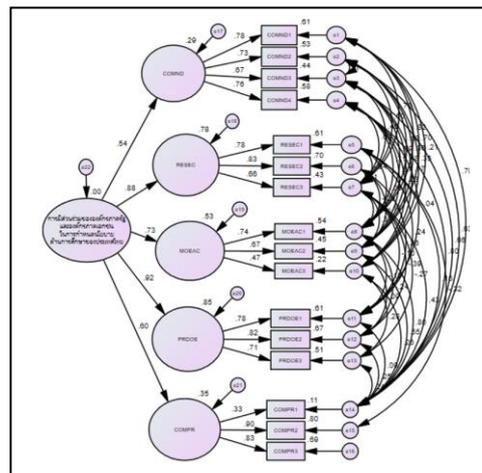
3. การยืนยันการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อวิเคราะห์ CFA – ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมฯ ได้วิเคราะห์ระดับตัวแปร องค์ประกอบในแต่ละตัวแปร พิจารณาจากค่าความโด่ง (Kurtosis) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบพิจารณากับเกณฑ์ ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best, 1977, 277-298) พบว่า

1. ระดับตัวแปรที่ผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อคำถาม รวมถึงภาพรวมผลสถิติพื้นฐานของ องค์ประกอบการมีส่วนร่วมฯ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรองค์ประกอบฯ พบว่า ตัวแปร สังเกตได้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ในระดับ “มาก” ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ ในระดับมาก หากพิจารณาแบ่งกลุ่มของตัวแปรทั้ง 16 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.205 ขึ้นไป ซึ่งเรียงจากตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ใช้แนวทางที่เป็นเหตุเป็นผล เข้าใจอันดีระหว่างรัฐและเอกชน ($\bar{X} = 4.224$) กำหนดกลไกการส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชน ($\bar{X} = 4.216$) เปิดโอกาสภาคเอกชนให้ข้อมูลข่าวสารและปรึกษาหารือ ($\bar{X} = 4.205$) ส่วนในกลุ่มตัวแปรที่มีค่าต่ำสุด 7 อันดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.981 ลงมา และเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ วิเคราะห์ผู้นำที่มีความสามารถ หรือผู้นำที่มีความจริงใจต่อการนำไปปฏิบัติงาน (the loss of leadership) ($\bar{X} = 3.981$) วิเคราะห์ประเมินความซับซ้อน (Complexity) ของผู้รับบริการ ซึ่งมีผลต่อการ ปฏิบัตินโยบายสูงทำให้การปฏิบัตินโยบายยากขึ้น ($\bar{X} = 3.948$) ประเมินความล้มเหลวของเป้าหมายของนโยบาย (Failure in normative justification) ($\bar{X} = 3.929$) วิเคราะห์ประเมินความเฉื่อยชา (inertia) ของนโยบายเองและองค์กรที่เข้ามา เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.918$) ประยุกต์ใช้ตัวแบบ Model (Input- Process-Output Model) ($\bar{X} = 3.746$) ประยุกต์ใช้ตัวแบบ Model (Mixed Scanning Model) - Feedback ($\bar{X} = 3.711$) ตรวจสอบข้อมูลแจกแจงปกติ (Normal Distribution) พบว่า มีความสัมพันธ์ที่ดี เมื่อพิจารณาจากค่าความโด่ง (Kurtosis) โดยภาพรวมทั้ง 16 ตัวแปร พบว่า มีค่า -0.405

หมายถึง ตัวแปรสังเกตได้ ส่วนใหญ่ มีค่าความโด่ง (KU) ต่ำกว่าโค้งปกติ หรือ แบบ (Platykurtic) เนื่องจากมีค่าติดลบ แสดงถึง องค์กรประกอบส่วนใหญ่มีค่ากระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก ส่วนค่า ค่าความเบ้ (Skewness) ได้ค่า -0.181 เอียงไปทางซ้าย แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้ กระจายตัวแบบปรกติ (Normal Distribution) รวมไปถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) น้อยกว่าค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบ้และความโด่งมีค่าไม่เกิน 2 นั้น ถือว่า โดยรวมข้อมูลมีการกระจายตัวแบบปกติ และสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสถิติของการเสนอแนวทางฯ

	ดัชนี	เกณฑ์	ค่าดัชนี
ค่าไค-สแควร์	χ^2	$p < 0.05$	$\chi^2 = 64.436$ $df = 52$ $p = 0.115$
CMIN/DF	χ^2/df	< 2	1.239
RMR		ค่าเข้าใกล้ศูนย์	0.038
SRMR		< 0.05	0.0342
GFI		> 0.95	0.982
AGFI		> 0.95	0.952
NFI		> 0.95	0.982
CFI		> 0.95	0.997
RMSEA		< 0.05	0.024
TLI		> 0.95	0.992

จากตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบโมเดลการวัดองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบนั้น เพื่อตรวจสอบโมเดลตามสมมุติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ว่าสามารถใช้โมเดลการเสนอแนวทางนี้ได้จริงหรือไม่ เมื่อตรวจสอบยืนยันตามสถิติองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ได้ค่าสถิติทดสอบ ดังนี้ $\chi^2/df=1.239$ $df=52$ $p=0.115$ $RMR=0.038$ $GFI=0.982$ $AGFI=0.952$ $NFI=0.982$ $CFI=0.997$ $RMSEA=0.024$ และ $TLI = 0.992$ สามารถสรุปได้ว่า โมเดลการเสนอแนวทางขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย มีค่าสถิติ ดัชนีความสอดคล้องของโมเดลทั้ง 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1) ค่าไค-สแควร์ หรือค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ส่วนที่ 2) ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน และ ส่วนที่ 3) ค่าความคลาดเคลื่อนตามเกณฑ์ทุกประการ เช่น $P\text{-Value} < 0.05$ $GFI > 0.95$ $AGFI > 0.95$ $TLI > 0.95$ $CFI > 0.95$ $RMSEA < 0.05$ (Schumacker & Lomax, 2010, 76) เป็นต้น องค์ประกอบของรูปแบบที่เหมาะสมของการเสนอ แนวทางการมีส่วนร่วมฯ พิจารณาจากค่าสถิติ ไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 64.436 ค่า Degree of Freedom (df) เท่ากับ 52 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ 1.239 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ที่ค่าน้อยกว่า 2 ไม่มีนัยสำคัญ โดยมีค่า P Value เท่ากับ 0.115 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด คือต้องมากกว่า 0.05 (Diamantopoulos & Sigauw, 2000, 82-83) ค่าดัชนีค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.038 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือมาตรฐาน (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.0401 และค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากที่สองเฉลี่ย (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.024 ซึ่งเกณฑ์มีค่าน้อยกว่า 0.05 (Diamantopoulos & Sigauw, 2000, 85) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ได้เท่ากับ 0.982 และ ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ได้ค่า 0.952 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเกณฑ์ (NFI) มีค่าเท่ากับ 0.982 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ

(CFI) ได้ค่าเท่ากับ 0.997 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีของ Tucker-Lewis Index (TLI) มีค่าเท่ากับ 0.992 โดยเกณฑ์ต้องมีค่ามากกว่า 0.95 (Schumacker & Lomax, 2010, 76)

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมการปฏิบัติตามนโยบาย พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.921 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ 1. วิเคราะห์ประเมินความซับซ้อน (Complexity) ของผู้รับบริการ ซึ่งมีผลต่อการ ปฏิบัตินโยบายสูงทำให้ การปฏิบัตินโยบายยากขึ้น 2.วิเคราะห์ประเมินความเฉื่อยชา (inertia) ของนโยบายเองและองค์กรที่เข้ามา เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ส่วนตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าต่ำสุดคือ 3.วิเคราะห์ผู้นำที่มีความสามารถ หรือ ผู้นำที่มีความจริงใจต่อการนำไปปฏิบัติงาน (The Loss of Leadership) ซึ่งสอดคล้องกับงานนโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบ การบริหารจัดการ เป้าประสงค์ที่ 5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) เน้นการทำงานแบบ บูรณาการ 2) มีเครือข่ายการบริหารจัดการ 3) บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจ และ 4) ความรับผิดชอบสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (สำนัก นโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, 21) โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษา ในพื้นที่พิเศษ และระดับตำบล ประกอบด้วย (1) พัฒนาการเสนอแนวทางการจัดการศึกษาในพื้นที่พิเศษ ให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ (2) วางแผนพัฒนาการศึกษาระดับตำบล (Educational Maps) (สำนัก นโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, 22) 2) องค์ประกอบที่ 2: การมีส่วนร่วมด้านวิชาการและ วิจัย (Participation in Academic and Research) พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.887 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ 1. ประเมินความล้มเหลวของเป้าหมาย ของนโยบาย (Failure in normative justification) 2. ประเมิน ความล้มเหลวของตัวเครื่องมือ/ตัวนโยบาย (Instrument failure) ส่วนตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าต่ำสุดคือ 3. วิเคราะห์ร่วมกับภาคเอกชน ด้านสิทธิประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานนโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ เป้าประสงค์ที่ 5 โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนานโยบายและเป็นฐานใน การพัฒนาการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2560, 22) 3) องค์ประกอบที่ 3: การมีส่วนร่วมด้านการรับรู้และเห็นชอบ (Participation in perceptive agree) พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.730 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งมีค่า น้ำหนักองค์ประกอบเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ 1. ใช้แนวทางที่เป็นเหตุเป็นผล เข้าใจอันดี ระหว่างรัฐและเอกชน 2. เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนในด้านความร่วมมือด้านการศึกษา ส่วนตัวแปรสังเกต ได้ที่มีค่าต่ำสุดคือ 3. ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง ซึ่ง สอดคล้องกับงานนโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ เป้าประสงค์ที่ 5 โดยเฉพาะ กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการมี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ประกอบด้วย (1) ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชน ทราบถึงความ ต้องการได้รับการช่วยเหลือของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา (2) ประสานหน่วยงานทุก ภาคส่วน ผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามาร่วมพัฒนาและช่วยเหลือสถานศึกษา (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2560, 22) 4) องค์ประกอบที่ 5: การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบาย (Participation in

policy advocacy) พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.595 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ 1. ประยุกต์ใช้ตัวแบบ Model (Input-Process-Output Model) 2. ประยุกต์ใช้ตัวแบบ Model (Mixed Scanning Model) - Feedback ส่วนตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าต่ำสุดคือ 3. วิเคราะห์ศึกษาแผนและนโยบายตั้งแต่ระดับชาติ รวมถึงระดับหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานนโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ เป้าประสงค์ที่ 5 โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรบุคคล ให้มีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย (1) ยกย่องเชิดชูเกียรติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรบุคคลที่มีผลงานเชิงประจักษ์ (2) สร้างแรงจูงใจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรบุคคลให้มีผลงานเชิงประจักษ์ (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, 22) 5) องค์ประกอบที่ 1: การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการ (Participation in addressing the need and analysis) พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.536 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ 1. เปิดโอกาสภาคเอกชนให้ข้อมูลข่าวสารและปรึกษาหารือ 2. กำหนดกลไกการส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชน 3. เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย ส่วนตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าต่ำสุดคือ 4. วิเคราะห์ความต้องการภาครัฐ (Standing Decision) ที่มีพันธะผูกพัน ซึ่งสอดคล้องกับงานนโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ เป้าประสงค์ที่ 5 โดยเฉพาะ กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรบุคคล ให้มีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย (3) รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับองค์กร องค์กรบุคคลในการปรับปรุง แก้ไขและติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, 22) กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของการเสนอแนวทางการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย สอดคล้องกับงานนโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ เป้าประสงค์ที่ 5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) เน้นการทำงานแบบบูรณาการ 2) มีเครือข่ายการบริหารจัดการ 3) บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจ และ 4) ความรับผิดชอบต่อผู้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, 21) ครบถ้วนทุกกลยุทธ์ในข้อที่ 2 ส่งเสริมเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) สร้างเครือข่ายในรูปแบบ cluster ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกัน 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ประกอบด้วย (1) ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชน ทราบถึงความต้องการได้รับการช่วยเหลือของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา (2) ประสานหน่วยงานทุก ภาคส่วน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาและช่วยเหลือสถานศึกษา 3) ส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนานโยบายและเป็นฐานในการพัฒนาการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา 4) ส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรบุคคล ให้มีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย (1) ยกย่องเชิดชูเกียรติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรบุคคลที่มีผลงานเชิงประจักษ์ (2) สร้างแรงจูงใจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรบุคคลให้มีผลงานเชิงประจักษ์ (3) รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับองค์กร องค์กร

คณะบุคคลในการปรับปรุง แก้ไขและติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง 5) ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาในพื้นที่พิเศษ และระดับตำบล ประกอบด้วย (1) พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในพื้นที่พิเศษให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ (2) วางแผนพัฒนาการศึกษาในระดับตำบล (Educational Maps) (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, 22) สรุปรงานวิจัยชิ้นนี้ สอดคล้องตามแผนที่นำทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG4 Roadmap) ได้มีการจัดตั้งกลไกเพื่อขับเคลื่อนระดับนโยบายของประเทศ ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนครอบคลุมทั่วทุกด้าน ประกอบด้วย เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพและบูรณาการ ซึ่งเป็นไปตามความร่วมมือระหว่าง ประเทศด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการของคนในประเทศ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) มีอำนาจหน้าที่ 11 ข้อ เช่น (1) กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ (2) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (3) กำกับการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ (4) เสนอแนะให้มีการกำหนดหรือแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงมาตรการเพื่อส่งเสริมด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อคณะรัฐมนตรี เป็นต้น ตามมติ กพย. ได้มอบหมายให้ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ตามเป้าหมาย SDGs ที่ 4 คือ สร้างหลักประกันว่า ทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ซึ่งมีแผนที่ (Roadmap) หลักๆ 4 ประการ คือ 1) สร้างความตระหนักรู้ แก่กลุ่มเป้าหมายคือ 1.1) นักเรียน/นักศึกษา 1.2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 1.3) หน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา 1.4) ผู้พิการ/ผู้ด้อยโอกาส 1.5) ประชาชน หมายรวมถึง พ่อแม่ ผู้ปกครองผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป และ 1.6) ภาคีเครือข่าย ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น บริษัท สมาคม มูลนิธิ หน่วยงาน/องค์กร ที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ 2) การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายหลักที่ 4 และแผน 3 ระดับของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย กลไกที่ขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน (เป้าหมายหลักที่ 4) ข้อ 3) กลไกการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด 2) สำนักงานศึกษาธิการภาค/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา/มัธยมศึกษา 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 6) กรุงเทพมหานคร 7) สถานศึกษา/สถาบันอุดมศึกษา 3.3 หน่วยงานภาคเอกชน ประกอบด้วย 1) สภาหอการค้า 2) สถานศึกษา/สถาบันอุดมศึกษา และ 4) ภาคีการพัฒนา โดยการสนับสนุนร่วมมือทำงานกับทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและภาคีการพัฒนาระหว่างประเทศ เพื่อร่วมขับเคลื่อนประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น เครือข่ายภาคี 1) ภาคเอกชน (บริษัท ผู้ประกอบการ) 2) ภาควิชาการ (สถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการ นักวิชาการ) 3) ภาคประชาสังคม (มูลนิธิ กองทุน สมาคม ประชาชน) และ 4) ภาคีการพัฒนาระหว่างประเทศ เป็นต้น (กลุ่มนโยบายและแผน, 2564, 1-30) สรุปว่าการมีส่วนร่วมฯ มีผลเชิงบวกกับภาครัฐและองค์กรทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานด้านการศึกษาระดับพื้นที่ควรนำการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย
2. ภาควิชาการ วิทยากร ครู อาจารย์ สามารถนำการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย
3. ภาครัฐสามารถนำการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย ไปใช้ในการกำหนดนโยบายของภาครัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนโยบายและแผน. (2564). **แผนที่นำทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG4) จังหวัดสมุทรปราการ: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ.**
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). **ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 134 ตอนที่ 40ก).** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ธีรวิทย์ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2563). **ระบบการศึกษาต้องเร่งปรับตัวในโลกที่กำลังพลิกผัน.** กสศ. ค้นเมื่อ, มกราคม 8, 2564, จาก <https://www.eef.or.th/interview-somkiat/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2564). **สภาพัฒน์จัดระดมความคิดเห็นต่อร่างแผนฯ 13 ในการประชุมประจำปี 2564 Mission to Transform : 13 หมายความว่า พลิกโฉมประเทศไทย.** ข่าวสาร/กิจกรรม. ค้นเมื่อ, 18 ตุลาคม 2564, จาก www.nesdc.go.th
- สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **นโยบาย ปิงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อรรถัย กักผล. (2552). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder Of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35, 216-224.
- Best, J. W. (1977). **Research in Education** (3rd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling Techniques** (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Diamantopoulos, A. , & Siguaw, J. A. (2000). **Introducing LISREL: A guide for the uninitiated.** London: SAGE Publications, Inc.,
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *psychometrika*, 39(1): 31-36. doi:10.1007/BF02291575
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of psychology*.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). **A beginner's guide to structural equation modeling** (3rd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.